

Utrikesutskottets betänkande 2023/24:UU14

Mänskliga rättigheter

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande motioner om mänskliga rättigheter från allmänna motionstiden 2023/24. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden om yttrandefrihet, minoriteter och storskalig miljöförstöring s.k. ekocid. I betänkandet finns fem reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Cirka 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Yttrandefrihet	6
Minoriteter.....	9
Storskalig miljöförstöring s.k. ekocid	12
Motioner som bereds förenklat	15
Reservationer	16
1. Yttrandefrihet, punkt 1 (MP).....	16
2. Politiska fångar, punkt 2 (S, V, C).....	17
3. Minoriteter, punkt 3 (SD)	18
4. Minoriteter, punkt 3 (C).....	19
5. Storskalig miljöförstöring s.k. ekocid, punkt 4 (S, V, C, MP).....	20
Särskilt yttrande.....	21
Storskalig miljöförstöring s.k. ekocid, punkt 4 (SD).....	21
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	22
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	31

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Yttrandefrihet

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:964 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 14 och

2023/24:2450 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 8.

Reservation 1 (MP)

2. Politiska fångar

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:247 av Kadir Kasirga (S),

2023/24:462 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 30,

2023/24:1057 av Lawen Redar m.fl. (S) och

2023/24:2466 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 43.

Reservation 2 (S, V, C)

3. Minoriteter

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:476 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 24,

2023/24:964 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkandena 8 och 10 samt

2023/24:2466 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 38.

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (C)

4. Storskalig miljöförstöring s.k. ekocid

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:105 av Kajsa Fredholm m.fl. (V),

2023/24:667 av Anna Vikström och Mathias Tegnér (båda S),

2023/24:964 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 23,

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 112,

2023/24:2458 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 40 och

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 113.

Reservation 5 (S, V, C, MP)

5. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 25 april 2024

På utrikesutskottets vägnar

Aron Emilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Aron Emilsson (SD), Morgan Johansson (S), Alexandra Völker (S), Markus Wiechel (SD), Olle Thorell (S), Margareta Cederfelt (M), Linnéa Wickman (S), Joar Forssell (L), Ann-Sofie Alm (M), Håkan Svenneling (V), Magnus Berntsson (KD), Kerstin Lundgren (C), John E Weinerhall (M), Jacob Risberg (MP), Stefan Olsson (M), Johan Büser (S) och Hans Wallmark (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet behandlar i detta betänkande motioner som rör mänskliga rättigheter från allmänna motionstiden 2023/24. Av motionsyrkandena behandlas ett sextiotal yrkanden i förenklad ordning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionsberedning under valperioden 2022–2026 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2023. Utskottets senaste betänkande med fokus på mänskliga rättigheter var betänkande 2022/23:UU15.

Den 29 februari fick utskottet en föredragning av före detta utrikesminister Margot Wallström, om Rysslands anfallskrig i Ukraina och krigets konsekvenser på miljön samt information kring ekocid. Margot Wallström ledde tillsammans med Andrij Jermak, president Volodymyr Zelenskyjs stabschef, en internationell högnivå-arbetsgrupp som på uppdrag av president Zelenskyj kartlagt de miljöskador som kriget orsakat. I arbetsgruppen ingick bl.a. Andrii Kostin, Ukrainas chefsåklagare och Virginijus Sinkevičius, EU-kommissionär för miljö-, havs- och fiskefrågor. Från Sverige deltog även Rebecka Le Moine, riksdagsledamot för Miljöpartiet och miljöaktivisten Greta Thunberg.

Utskottets överväganden

Yttrandefrihet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om yttrandefrihet.
Jämför reservation 1 (MP) och 2 (S, V, C).

Motionerna

I partimotion 2023/24:964 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 14 anförs att det bör vara en prioritering inom utrikespolitiken att lyfta värdet av att stärka det fria ordet och att journalistiken är avgörande för att demokratin ska utvecklas.

I kommittémotion 2023/24:2450 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 8 föreslås att Sverige bör samarbeta inom EU med andra stora demokratier för att kunna sätta gemensam press på de sociala mediejättarna så att de inte tillåter att desinformation sprids på deras plattformar.

I kommittémotion 2023/24:2466 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 43 anförs att Sverige ska driva att dr Gubad Ibadoghlu som tillfångatagits som politisk aktivist i Azerbajdzjan släpps fri.

I kommittémotion 2023/24:462 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 30 anförs att Sverige bör verka för en frigivning av Selahattin Demirtaş och tillkännager detta för regeringen. Vidare anförs i motion 2023/24:1057 av Lawen Redar m.fl. (S), att men vill få Selahattin Demirtaş frisläppt i enlighet med Europadomstolen för mänskliga rättigheters krav.

I motion 2023/24:247 av Kadir Kasirga (S) anförs att regeringen bör uppmana den turkiska regeringen att respektera de mänskliga rättigheterna och begära att Osman Kavala, liksom andra politiska fångar i Turkiet, omedelbart frigges.

Bakgrund

FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna från 1948 fastslår rätten till yttrandefrihet som en grundläggande mänsklig rättighet. I artikel 19 i deklarationen anges att var och en har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser.

Även Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna (Europakonventionen) från 1950 inkluderar skydd för yttrandefriheten. Europeiska konventionen bygger på innehållet i FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter och upptar i allt väsentligt de fri- och rättigheter däri som brukar betecknas som de medborgerliga och politiska rättigheterna.

Artikel 10.1 i Europakonventionen tillförsäkrar var och en rätten till yttrandefrihet. Denna rätt omfattar åsiktsfrihet samt rätten att sprida och ta emot uppgifter och tankar utan inblandning från det allmännas sida. Att den enskilde får sprida och ta emot information från vilket land som helst framgår av att yttrandefriheten gäller ”oberoende av territoriella gränser”. Denna artikel hindrar dock inte att tillstånd ska kunna krävas för radio-, tv- och biografverksamhet. Inskränkningar får enligt artikel 10.2 göras om de är föreskrivna i lag och nödvändiga i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till statens säkerhet och territoriella integritet, den allmänna säkerheten, förebyggande av brott och oordning, skydd för hälsa, moral eller annans goda namn och rykte eller rättigheter samt för att förhindra att förtroliga underrättelser sprids eller för att upprätthålla domstolarnas auktoritet och opartiskhet.

Sverige har en lång tradition av yttrandefrihet och förbud mot censur. Tre av fyra grundlagar reglerar massmediernas verksamhet. Regeringsformen slår fast den grundläggande rätten till yttrande- och informationsfrihet. Tryckfrihetsförordningen som infördes 1766 var den första i sitt slag i världen (den gällande är från 1949). Yttrandefrihetsgrundlagen tillkom 1991 med tryckfrihetsförordningen som förebild. Den reglerar yttrandefriheten i ljud- och bildmedier avsedda för en bred mottagargrupp.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis (likt i bet. 2022/23:UU15), framhålla att yttrande- och åsiktsfrihet är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle. Att yttrandefriheten respekteras är en förutsättning för individens möjligheter att delta aktivt i politiska processer och att engagera sig i samhällsfrågor. Respekten för yttrande- och åsiktsfriheten är också en grundförutsättning för att en rad andra fri- och rättigheter ska kunna åtnjutas såsom församlings- och föreningsfriheten, religionsfriheten och rätten till utbildning. I likhet med i det tidigare betänkandet vill utskottet också understryka att människorättsförsvarare är centrala för att upprätthålla av ett livskraftigt civilsamhälle och därmed ett demokratiskt politiskt system. Utskottet ser med oro på att många stater försvårar människorättsförsvarares arbete. Som anförts ovan anser utskottet att det är av största vikt att uppmärksamma och fortsätta att stödja enskilda människorättsförsvarare.

Vidare noterar utskottet att Sverige anslöt sig till den globala mediefrihetskoalitionen Media Freedom Coalition (MFC) i februari 2022. Dessutom framhålls i budgetpropositionen för 2023/24:1 utgiftsområde 7 att svenskt ekonomiskt stöd har bistått fria, oberoende medier och journalister och bidragit till ett fritt, öppet och säkert internet. Det svenska stödet till journalister och medieaktörer har bidragit till att säkerställa tillgång till opartisk information, särskilt i konfliktområden och i repressiva stater. Inom ramen för utgiftsområde 7 har även Sidas stöd till Unescos arbete bidragit till resultat inom lagstiftning om yttrandefrihet, säkerhet för journalister och

kulturlivets aktörer samt tillgång till information i ett antal länder. För att främja ett fritt, öppet och säkert internet har Sverige stöttat ett flertal organisationer som arbetar med utbildning och påverkansarbete. Detta har bidragit till en ökad medvetenhet om säkerhet och rättigheter på internet, i synnerhet för kvinnliga journalister. Utskottet noterar även att regeringen nyligen antog en ny strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete för arbetet med de mänskliga fri- och rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer 2024–2028. Strategin syftar bl.a. till att bidra till fria och inkluderande demokratiska samhällen som bygger på respekt för de mänskliga fri- och rättigheterna.

I kommittémotion 2023/24:2466 lyfter motionärerna upp att dr Gubad Ibadoghlu, som tillfångatogs som politisk aktivist i Azerbajdzjan, bör släppas fri. Utskottet har fått information om att regeringen har lyft upp fallet med företrädare för Azerbajdzjan, inte minst via ambassaden i Baku. Utskottet välkomnar att regeringen fortsätter att lyfta upp fallet, både i bilaterala kontakter och i ett samordnat agerande med parter inom EU, inte minst när det gäller Gubad Ibadoghlus möjlighet att få tillgång till adekvat medicinsk vård. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2023/24:694, 2023/24:2450 och 2023/24:2466.

När det gäller motionsyrkandena om Selahattin Demirtaş noterar utskottet att ett förslag liknande det som nu framställs i motionen avstyrktes av utskottet i betänkande 2022/23:UU15. I svaret på en skriftlig fråga (fr. 2020/21:3223) framhöll den dåvarande utrikesministern att regeringen vid upprepade tillfällen krävt Selahattin Demirtaş frigivning. Utskottet vidhåller uppfattningen om att utskottet ser allvarligt på att oppositionspolitiker i flera länder frihetsberövas på godtyckliga grunder. Fri opposition är en förutsättning för ett demokratiskt och pluralistiskt samhälle. Det är av stor vikt att regeringen i multilaterala sammanhang och vid bilaterala kontakter tar upp den utsatta situationen för oppositionspolitiker och människorättsförsvare. Utskottet noterar att Europaparlamentet i Rapport för 2021 om Turkiet (P9_TA[2022]0222) uttalar att parlamentet fortsätter att kraftfullt fördöma det fortsatta frihetsberövandet sedan november 2016 av Selahattin Demirtaş m.fl. och kräver att de omedelbart frigges. Vidare anförs att parlamentet är bestört över de turkiska myndigheternas fortsatta åsidosättande av och underlåtenhet att tillämpa domar från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna som ålägger Turkiet att omedelbart frige Selahattin Demirtaş.

När det gäller motionsyrkandet om Osman Kavala anger regeringen i skrivelse 2023/24:94 att Europadomstolen i december 2019 fastslog att Osman Kavala frihetsberövats utan laglig grund och uppmanade Turkiet att omedelbart försätta Osman Kavala på fri fot. Trots upprepade uppmaningar till Turkiet från ministerkommittén att verkställa domen har Osman Kavala fortsatt att vara frihetsberövad under perioden. I februari 2022 beslutade ministerkommittén att inleda ett överträdelseärende i enlighet med artikel 46.4 i Europakonventionen och den 11 juli 2022 fann Europadomstolen att Turkiet inte hade levt upp till sin förpliktelse att följa Europadomstolens dom i målet.

Fallet har därefter debatterats vid samtliga möten om verkställighet av domar i ministerkommittén och under hösten 2023 också vid ett flertal av ministerkommitténs ordinarie veckovisa möten.

Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter att arbeta aktivt med dessa frågor i olika multilaterala sammanhang och att regeringen vid bilaterala kontakter tar upp frågan om att Selahattin Demirtaş och Osman Kavala omedelbart bör frigges.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2023/24:462, 2023/24:1057 och 2023/24:247.

Minoriteter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om minoriteter.
Jämför reservation 3 (SD) och 4 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:476 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 24 föreslås att regeringen ska erkänna folkmordet på ishaaq i nuvarande Somaliland.

I partimotion 2023/24:964 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 8 anförs att Sverige bör ställa sig bakom att inrätta ett FN-sändebud för civilsamhället för att möjliggöra större deltagande av representanter för civilsamhället. I samma motion yrkande 10 föreslås att Sverige bör prioritera hbtqi-rättigheter i utrikespolitiken.

I kommittémotion 2023/24:2466 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 38 föreslås att Sverige ska utveckla och förtydliga utlandsmyndigheternas uppdrag att jobba med jämställdhet och hbtqi och aktivt stötta civilsamhällets aktörer i hela bredden av sitt uppdrag, men särskilt när det gäller rätten till politiskt inflytande och beslutsfattande, ekonomisk egenmakt, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), frihet från våld och rätt till fred och säkerhet.

Bakgrund

Det internationella ramverket för skyddet av de mänskliga rättigheterna tar sin utgångspunkt i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från 1948. Den följdes 1966 av de två internationella konventionerna om medborgerliga och politiska rättigheter respektive ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, vilka är juridiskt bindande för de stater som tillträtt dem – däribland Sverige. Därefter har det inom FN utvecklats ett antal internationella instrument till skydd för utsatta individer på områden inom vilka det visat sig finnas ett särskilt skyddsbehov. I exempelvis artikel 27 i

konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter anges att i de stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, ska de som tillhör sådana minoriteter inte förvägras rätten att i gemenskap med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, att bekänna sig till och utöva sin egen religion eller att använda sitt eget språk.

Europarådet bildades efter andra världskriget för att säkerställa respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) är sedan 1995 svensk lag. I artikel 14 anges att åtnjutande av de fri- och rättigheter som anges i konventionen ska säkerställas utan någon åtskillnad såsom på grund av kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt. Inom Europarådet finns även Europadomstolen för mänskliga rättigheter som i vissa fall kan pröva klagomål från enskilda när det gäller kränkningar av Europakonventionen.

Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (SÖ 2000:2, ramkonventionen) godkändes av Europarådets ministerkommitté den 10 november 1995 och trädde i kraft den 1 februari 1998. Sverige ratificerade ramkonventionen 2000. I samband med ratificeringen angavs att de nationella minoriteterna i Sverige är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Konventionen syftar till att skydda såväl nationella minoriteter som enskilda personer som tillhör nationella minoriteter. De nationella minoriteternas och minoritetsspråkens historiska närvaro i Sverige är dock betydligt äldre än den sammanhållna minoritetspolitiken.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera, likt i betänkande 2022/23:UU15, att trots att den internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering har varit i kraft sedan 1969, kvarstår etnisk diskriminering som ett vittomfattande problem i många länder världen över. Inget land kan göra anspråk på att vara befriat från rasism och etnisk diskriminering. Utskottet vill fortsätta att betona sin uppfattning att Sverige bör vara en global röst mot antidiskriminering.

När det gäller motionsyrkandet om folkmord underströk utrikesminister Tobias Billström i svaret på en skriftlig fråga (fr. 2022/23:913) att det inte råder någon tvekan om att det begicks allvarliga massövergrepp mot människor i Somaliland i norra Somalia i slutet av 1980-talet. Utskottet konstaterar att begreppet folkmord beskrivs som en juridisk term vars innehåll definieras i bl.a. FN:s folkmordskonvention från 1948 och Romstadgan för den Internationella brottmålsdomstolen. Utskottet påminner om sitt tidigare ställningstagande i fråga om erkännande av folkmord (bet. 2022/23: UU14 och 2021/22:UU7) att det i princip inte ankommer på riksdagen som ett representativt organ att göra folkrättsliga ställningstaganden. Utskottets

principiella uppfattning är alltså att det är genom forskning, fri debatt och rättsliga prövningar som det avgörs hur historiska händelser och förlopp ska definieras.

I likhet med i tidigare betänkanden (senast i bet. 2022/23:UU15) betonar utskottet vikten av att stödja civilsamhällets organisationer och aktörer för att stärka demokratin och människors deltagande. Civilsamhällets utrymme ska fortsätta att vara ett viktigt ämne för Sveriges relationer inom multilaterala organisationer och med andra länder. I regeringens budgetproposition för 2023/24:1 utgiftsområde 7 framhöll regeringen att Sverige genom den globala partnern International Center Not-for-Profit Law (ICNL) har bidragit till ökat skydd för förenings-, församlings- och yttrandefriheterna, exempelvis genom att förstärka civilsamhällesorganisationers roll i processer där mänskliga rättigheter bevakas samt genom utbildning för journalister, advokater och medie- och civilsamhällesrepresentanter.

Utskottet kan konstatera, liksom i betänkande 2022/23:UU15, att hbtqi-personer i många länder förhindras från att åtnjuta rättigheter som omfattar bl.a. varje människas lika möjligheter, rättigheter och förutsättningar att utan tvång, våld eller diskriminering kunna bestämma över sin egen kropp, sexualitet, identitet och reproduktion. En ökad polarisering i frågorna är tydlig, såväl inom som utom EU och Europa. I arbetet för att fullständigt åtnjuta av de mänskliga rättigheterna är det centralt att värna individen som rättighetsbärande och de mänskliga rättigheternas universalitet. Därför motverkar Sverige försök från vissa aktörer att, genom ett snävt fokus på familjefrågor, söka inskränka hbtqi-personers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna eller befästa stereotypa könsroller. I regeringens utrikesdeklaration för 2024 konstateras att varje individs lika värde oavsett kön, ålder, sexuell läggning eller religion är en frihetsfråga.

Utskottet delar regeringens uppfattning och vill understryka att det är en självklarhet att diskriminering av människor på grund av sexuell läggning och könsidentitet står i strid med den grundläggande och universella principen om alla människors lika värde och rättigheter. Utskottet betonar betydelsen av att Sverige fortsätter att vara en kraftfull röst för hbtqi-personers lika värde och rättigheter inom utrikespolitiken, biståndspolitiken och i alla andra relevanta sammanhang. Vidare vill utskottet, som man tidigare konstaterat i betänkande 2022/23:UU15, framhålla vikten av att Sverige tillsammans med likasinnade länder arbetar för förändring och för en förbättrad situation för hbtqi-personer världen över.

Regeringen framhåller i budgetpropositionen för 2023/24:1 utgiftsområde 7 att Sverige ska vara en tydlig röst och kraft för jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter och möjligheter. Sverige ska därför arbeta för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), samt mot alla former av sexuell och könsrelaterat våld. Flickors utbildning, speciellt i kris och konflikt, och kvinnors deltagande i fredsprocesser ska främjas för att kunna nå varaktig fred.

När det gäller yrkandet om utlandsmyndigheternas uppdrag har utskottet tidigare yttrat sig (yttr. 2022/23:UU2y) till KU om ett liknande yrkande.

Utskottet konstaterade då att utlandsmyndigheternas verksamhet på ett övergripande plan styrs av den gemensamma strategin för utrikesförvaltningen, att jämställdhetsfrågor är grundläggande svenska värderingar och bör präglade svensk utrikespolitik samt hur man arbetar med dessa frågor styrs av den gemensamma strategin.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2023/24:476, 2023/24:964 och 2023/24:2466.

Storskalig miljöförstöring s.k. ekocid

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om storskalig miljöförstöring s.k. ekocid.

Jämför reservation 5 (S, V, C, MP) och det särskilda yttrandet (SD).

Motionerna

I partimotion 2023/24:2458 Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 40 föreslås att Sverige ser över möjligheten att kunna åtala länder, ledare och personer som bryter mot internationell rätt genom att med berätt mod ha orsakat miljökada i katastrofal skala enligt brottsrubriceringen ekocid och ställa dem inför rätta enligt internationell rätt.

I partimotion 2023/24:964 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 23 föreslås att Sverige inom FN och EU ska driva på för att stärka det juridiska ramverket så att det blir ett kraftfullt verktyg för att förhindra ekocid genom att inkludera ekocid i Romstadgan.

I partimotion 2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 112 anförs att Sverige bör undersöka möjligheten för att internationellt ta initiativ till att komplettera Romstadgan om ekocid (storskalig miljöförstöring) som internationellt brott möjligt att åtala vid Internationella brottmålsdomstolen i Haag.

I partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 113 föreslås att man ska införa ett ekocidbrott.

I kommittémotion 2023/24:105 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) anförs att Sverige inom FN och EU bör verka för att uppdatera det juridiska ramverket så att det blir ett kraftfullt verktyg för att förhindra brott mot naturen (ekocid) genom att inkludera ekocid i Romstadgan.

I motion 2023/24:667 av Anna Vikström och Mathias Tegnér (S) anförs att regeringen bör undersöka möjligheten att få till stånd en lagstiftning om ekocid.

Bakgrund

Frågor om hur storskalig miljöförstöring som innefattar omfattande skada på, förstörelse eller förlust av ekosystem eller livsmiljöer skulle kunna rättsligt regleras som en brottsrubricering enligt Romstadgan diskuteras bl.a. efter Rysslands invasion av Ukraina. Idén om att införa en internationell lag för att hålla stater och företag ansvariga för miljöbrott är inte ny. Termen ekocid användes i samband med invigningen av miljökonferensen i Stockholm 1972.

Genom Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen, som antogs den 17 juli 1998, inrättades en permanent internationell domstol för utredning och lagföring av folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Sverige undertecknade stadgan i oktober 1998.

I Romstadgan från 1998 finns hänvisningar till uppsåtligt inledande av angrepp med insikt om att det kommer att leda till spillande av liv eller åsamkande av skada för civila eller civil egendom eller vidsträckta, långvariga och allvarliga skador på den naturliga miljön, vilka kan anses vara klart överdrivna vid jämförelse med den påtagliga och direkta övergripande militära fördel som kan förväntas (artikel 2, bIV).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att det finns många exempel på historiska förekomster av storskalig miljöförstöring. Utskottet konstaterar att Ukraina till följd av Rysslands olagliga, oprovocerade och oförsvarliga invasion av landet och i sin återuppbyggnad står inför stora utmaningar inför att miljön ska återställas efter den massiva förstörelse som kriget orsakat.

Ryssland fördömdes kraftfullt av omvärlden efter sprängningen av Kachovkadammen i Cherson-regionen. Enligt internationella samfundet visade det ryska agerandet på en ny nivå av förstörelse av ukrainsk kritisk civil infrastruktur. Det är utskottets uppfattning att den sprängda Kachovkadammen orsakar stor fara för civila och att orsaken till sprängningen måste utredas och ansvariga ställas till svars.

Det kan i sammanhanget nämnas att utskottet den 29 februari fick en föredragning av före detta utrikesminister Margot Wallström om en rapport där en internationell högnivå-arbetsgrupp kartlagt miljökonsekvenserna av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Arbetsgruppen presenterade ett femtiotal rekommendationer, varav hälften riktades till den ukrainska regeringen och de övriga rekommendationerna till det internationella samfundet och civilsamhället. Rekommendationerna handlar bl.a. om att Ukraina behöver skapa ett system för att ta itu med de miljöskador som kriget har fört med sig, men också för att hantera skador som kan uppstå framöver. Den stora mängden minor och icke-detonerade bomber som har spritts ut över Ukraina är enligt rapporten det mest akuta problemet att ta itu med, och det kan ta årtionden att åtgärda.

Utskottet konstaterar att rapporten uppmanar åklagare i Internationella brottmålsdomstolen (ICC) att överväga åtal för kollapsen av

Kachovkadammen inom ramen för artikel 8 i Romstadgan. Rapporten delger även en rekommendation till ICC att inkorporera ekocid som ett internationellt brott i Romstadgan. Vidare noterar utskottet att parlament i flera EU-länder, exempelvis Nederländerna, Kroatien och Italien, behandlar förslag från parlamentariker om att inkludera ekocid som ett brott inom ramen för Romstadgan. I nuläget är Belgien det enda EU-land som har erkänt ekocid som ett brott på både nationell och internationell nivå.

Utskottet noterar att utrikesminister Tobias Billström framhöll, i samråd med EU-nämnden inför utrikesrådets möte den 16 februari 2024, att Sverige välkomnar att olika processer pågår på området vad gäller ansvarsutkrävande för storskalig miljöförstöring. Inom EU har rådet och parlamentet nyligen kommit överens om att stärka EU:s miljöbrottsdirektiv med bestämmelser för den allvarligaste miljöförstöringen. Utskottet noterar att utrikesminister Tobias Billström i EU-nämnden beskrev inrättande av brottet ekocid genom ett tillägg i Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen som ett innovativt förslag. Utrikesministern konstaterade att det är en del i en viktig debatt om hur vi ska komma till rätta med storskalig förstörelse av jordens ekosystem. Utrikesministern underströk även att arbetet med att utveckla det folkrättsliga ramverket och regelverket på det här området är ett arbete som samtidigt förutsätter att det finns en bred samsyn för att det ska kunna nå framgång. Utrikesministern framhöll samtidigt att ansvarsutkrävande när det gäller Rysslands aggression mot Ukraina är högprioriterat för regeringen. Utskottet noterar även att utrikesministern i tidigare samråd med EU-nämnden den 17 mars 2023 bekräftade att frågan om ekocid finns med som ett inslag i rådets diskussioner om Rysslands aggression mot Ukraina.

Utskottet står fast vid, likt i betänkande 2022/23:UU10, att det finns ett behov av att stärka det internationella juridiska ramverket till skydd för miljön. Att göra detta genom ett tillägg om ekocid till Romstadgan är ett innovativt förslag som skulle kunna utgöra en möjlig väg framåt. Förslaget kräver en omfattande såväl juridisk analys som konsekvensanalys. Romstadgan bygger dessutom på en svårförhandlad kompromiss och det går inte helt att avfärda riskerna med att öppna upp förhandlingar inom stadgan. Utskottet anser dock att det finns ett stort behov av ett internationellt regelverk för vidsträckta, långvariga och allvarliga skador på miljön, s.k. ekocid, som gäller i både freds- och krigstid. Utskottet delar därmed intentionen i motionerna. Utskottet konstaterar också att regeringen uttalat en positiv hållning i frågan om att göra ett tillägg i form av ekocid i Romstadgan och därför ställer sig inte utskottet bakom motionärernas krav om ett tillkännagivande till regeringen utan kommer noga följa regeringens analys och arbete på området.

Med hänvisning till det som utskottet anför samt pågående diskussioner och förhandlingar avstyrker utskottet därmed motionerna 2023/24:2458, 2023/24:964, 2023/24:996, 2023/24:2669 och 2023/24:105.

Motioner som bereds förenklad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motioner som beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns förslag i motioner som är föremål för förenklad motionsberedning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande Riksdagen i en ny tid (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr 2005/06:333-335) och i enlighet med promemorian Förenklad motionsberedning under valperioden 2022–2026 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2023. Utskottet har under beredningen kommit fram till att de yrkanden som redovisas i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen, och ett enigt utskott avstyrker yrkandena. Detta kan innebära att partier vidhåller de synpunkter som framförs i motionsyrkandena men att de avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

Reservationer

1. Yttrandefrihet, punkt 1 (MP)

av Jacob Risberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:964 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 14 och

2023/24:2450 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Demokratiska processer undergrävs globalt och polariseringen ökar. Journalister, politiker och människor som försvarar miljön och mänskliga rättigheter trakasseras, förföljs och mördas. Detta är en farlig utveckling som vi behöver göra allt för att bryta. Det fria ordet och journalistiken är avgörande för att demokratin ska utvecklas. Vi måste kunna stärka skyddet och stödet till civilsamhället också där det är som svårast och innebär mest utmaningar. Jag anser att Sverige bör bli skarpare med att arbeta genom regionala organisationer och våra bilaterala och multilaterala förbindelser för att se till att världssamfundet har som mål att nå och bibehålla högsta demokratiska standard. Sverige ska genom utrikespolitiken fokusera på demokratins grundbultar, bl.a. stödja valintegritet, som är demokratins grund.

Spridning av desinformation på olika internetplattformar görs både av stater och av privatpersoner och organisationer för att tjäna pengar. Särskilt i krissituationer utnyttjas människors rädsla och oro. I länder som inskränker yttrandefriheten men fortfarande är öppna mot omvärlden spelar oberoende sociala medier en viktig roll för demokratiörelsen. I dessa sammanhang kan de globala plattformarna med majoriteten användare i demokratiska stater vara bärare av värderingar om frihet och mänskliga rättigheter. Sociala medier har möjlighet att sätta regler för innehållet på de egna plattformarna och behöver ta det ansvaret tydligare än idag, men de behöver också stöd av demokratiska stater och demokratiska samarbeten som EU för att kunna göra det i längden.

Jag anser att EU behöver sätta ramarna både för när innehåll i sociala medier kränker mänskliga rättigheter och för när censur eller begränsning av innehåll gör det.

2. Politiska fångar, punkt 2 (S, V, C)

av Morgan Johansson (S), Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Håkan Svenneling (V), Kerstin Lundgren (C) och Johan Büser (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:247 av Kadir Kasirga (S),

2023/24:462 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 30,

2023/24:1057 av Lawen Redar m.fl. (S) och

2023/24:2466 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 43.

Ställningstagande

I Azerbajdzjan attackerades och godtyckligt fängslades dr Gubad Ibadoghlu, en erkänd nationalekonom och ”research fellow” på London School of Economics och politisk aktivist den 23 juli 2023. Han hålls tillfångatagen av regimen på falska grunder och av politiska skäl. Hans kontakt med familj och advokat är mycket begränsad. Vi anser att regeringen behöver uppmärksamma och kräva av styret i Azerbajdzjan att dr Ibadoghlu släpps fri.

Den 4 november 2016 fängslades Selahattin Demirtaş och Figen Yüksekdağ, partiledare för HDP, tillsammans med nio andra parlamentsledamöter på politiska grunder. Demirtaş sitter fortfarande frihetsberövad. Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har upprepade gånger konstaterat att syftet med fängslandet varit att kväsa politisk opposition och debatt i Turkiet. Domstolen har vidare uppmanat Turkiet att omgående frige Demirtaş. Vi anser därför att Sverige bör verka för en frigivning av Selahattin Demirtaş.

Osman Kavala, turkisk människorättsförsvarare och filantrop, dömdes till livstids fängelse av turkisk domstol den 25 april 2022. Vi anser att det är viktigt att regeringen uppmanar den turkiska regeringen att respektera de mänskliga rättigheterna och frige Osman Kavala samt de andra åtalade.

3. Minoriteter, punkt 3 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Markus Wiechel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:476 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 24 och avslår motionerna

2023/24:964 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkandena 8 och 10 samt

2023/24:2466 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 38.

Ställningstagande

Situationen på Afrikas horn har länge varit problematisk. Krig och våldsamheter har avlöst varandra, och en av de största historiska tragedierna i regionen har fortfarande inte fått ett tillräckligt erkännande: folkmordet på ishaaq. Mellan 1987 och 1989 pågick en systematisk och statligt sponsrad massaker på civila som tillhörde ishaaq-klanen i Somalia, under ledning av landets dåvarande diktator Siad Barre. Den somaliska militären skapade en egen grupp som kallades för ”Dabar Goynta Isaaka” (ishaaq-utrotare) och, som kom att genomföra systematiska attacker mot obebäpnade, civila byar, vattenställen och betesområden i det som i dag är Somaliland. Hela byar avfolkades och städer plundrades samtidigt som förövarna genomförde systematiska våldtäkter. Olika källor anger olika siffror på antalet mördade civila, men det kan handla om över 250 000 människor. Därtill förstördes städer i dagens Somaliland. Huvudstaden Hargeyisa förstördes till 90 procent och staden Burao förstördes till 70 procent. Folkmordet ledde till massflykt. Upp till en halv miljon människor, merparten tillhörande ishaaq-klanen, flydde från sitt hemland – en flykt som senare beskrivits som ”en av de snabbaste och största framtvingade folkrörelser som registrerats i Afrika”.

År 2001 beställde FN en utredning om tidigare kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Somalia. Genom denna skulle man utreda krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten och folk mord. I rapporten bekräftade man också att folkmordet på ishaaq hade ägt rum. FN-utredaren Chris Mburu kunde konstatera att folkmordet var uttänkt och planerat och begicks av den somaliska regeringen på ishaaq-folket i norra Somalia mellan 1987 och 1989.

Det är således belagt att diktaturen Somalia använt sitt flygvapen, sin armé och sin flotta för att platta till Somalilands städer. Det är vidare belagt att man förgiftat brunnar, flygbombat städer och infrastruktur liksom beskjutit flyende civila. Man ska därutöver ha använt våldtäkt och svält som krigsvapen,

påtvingat en marin och ekonomisk blockad och gjort mycket mer för att terrorisera civilbefolkningen i Somaliland. Därför bör regeringen erkänna folkmordet på ishaaq.

4. Minoriteter, punkt 3 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2466 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 38 och avslår motionerna

2023/24:476 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 24 och 2023/24:964 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkandena 8 och 10.

Ställningstagande

Jag vill att utrikespolitiken har ett liberalt angreppssätt där friheten från förtryck utgör utgångspunkten. Kvinnor är individer och med individens rättigheter som utgångspunkt kan fokus för en liberal feministisk utrikespolitik med självklarhet ta sig an rätten till utbildning för flickor och pojkar, rätten till sin kropp och sin hälsa inklusive SRHR, rätten till ägande och självbestämmande, och inte minst rätten till inflytande och makt i samhället. Med ett tydligare liberalt perspektiv, med en liberal feministisk utrikespolitik med individens rättigheter som utgångspunkt osynliggörs inte andra minoriteter, hbtqi-personer eller för den delen små pojkar. En feministisk utrikespolitik likt den som den tidigare regeringen drivit med ett ensidigt fokus på just flickor och kvinnor riskerade göra just det. Pojkar exempelvis, är i många länder ytterst utsatta och har samma rätt till exempelvis skolgång, hälsovård, egenmakt, möjlighet till deltagande i arbetslivet och inflytande i samhällslivet som flickor har.

Jag anser att det är viktigt att utveckla och förtydliga utlandsmyndigheternas uppdrag att jobba med jämställdhet och hbtqi och aktivt stötta civilsamhällets aktörer i bredden av sitt uppdrag.

5. Storskalig miljöförstöring s.k. ekocid, punkt 4 (S, V, C, MP)

av Morgan Johansson (S), Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Håkan Svenneling (V), Kerstin Lundgren (C), Jacob Risberg (MP) och Johan Büser (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:105 av Kajsa Fredholm m.fl. (V),
2023/24:667 av Anna Vikström och Mathias Tegnér (båda S),
2023/24:964 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 23,
2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 112,
2023/24:2458 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 40 och
2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 113.

Ställningstagande

Behovet av internationellt bindande lag för att hålla stater ansvariga för grova miljöbrott blir allt mer angeläget. Romstadgans syfte är att upprätthålla freden och reglera de grövsta internationella brotten. Vi menar att storskalig miljöförstörelse hör till ett av dem. Sverige bör därför driva på inom FN och EU för att stärka det juridiska ramverket så att det blir ett kraftfullt verktyg för att förhindra ekocid genom att inkludera ekocid i Romstadgan. De som är ansvariga för storskalig miljöförstöring kan stå till svars för detta vid Internationella brottmålsdomstolen (ICC).

Sedan några år tillbaka har ICC börjat ta sig an miljömål. Det är ett viktigt steg framåt och innebär att vissa miljöfall kan tas upp i domstolen inom ramen för brott mot mänskligheten. Det är bra, men det vore ännu bättre med en renodlad ekocidtillämpning där alla fall med mycket omfattande miljöförstöring skulle vara åtalbara. Det skulle skicka en viktig signal om att omfattande och storskalig förstörelse av naturen i sig är ett brott.

Under den fullskaliga invasionen av Ukraina har Ryssland orsakat omfattande förstörelse av naturen och miljön, s.k. ekocidbrott. Det har skett löpande, men framför allt genom förstörelsen av Kachovkadammen den 6 juni 2023. Som en konsekvens av Rysslands agerande kommer det att ta lång tid innan naturen och miljön återhämtar sig, om den någonsin gör det. Därför måste ekocid läggas till som brott i Romstadgan, och Ryssland måste åtalas för ekocidbrott.

Särskilt yttrande

Storskalig miljöförstöring s.k. ekocid, punkt 4 (SD)

Aron Emilsson (SD) och Markus Wiechel (SD) anför:

Vi har inga egna motionsyrkanden att yrka på under punkt 4, storskalig miljöförstöring s.k. Ekocid, men instämmer i intentionen som framförs i flera yrkanden om betydelsen av att uppmärksamma, motverka och utdöma ansvar för ekocid. Vi är eniga med regeringspartierna om att i det här läget inte rikta något tillkännagivande i frågan mot bakgrund av det arbete som pågår.

Vi kommer med intresse att följa hur regeringen, med beaktande av utskottets ställningstagande, aktivt arbetar med frågan framåt. Vi kan framöver komma att återkomma med egna förslag och synpunkter från vår sida.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:54 av Björn Söder (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen formellt ska erkänna folkmordet 1915 på olika minoriteter i Osmanska riket och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:105 av Kajsa Fredholm m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom FN och EU bör verka för att uppdatera det juridiska ramverket så att det blir ett kraftfullt verktyg för att förhindra brott mot naturen (ekocid) genom att inkludera ekocid i Romstadgan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:195 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska agera för att hädelseagar och dödsstraff på grund av konvertering, annan religionsförföljelse och förtryck motverkas via samarbete inom EU och FN och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:247 av Kadir Kasirga (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om frigivning av Osman Kavala och andra politiska fångar i Turkiet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:313 av Camilla Mårtensen (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt måste arbeta för regnbågsfamiljers trygghet i Italien och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:462 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en frigivning av Selahattin Demirtas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:476 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet med mänskliga rättigheter i utvecklingsländer i högre grad ska

- prioritera de sociala och ekonomiska rättigheterna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler stater lever upp till FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
  3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara tyngden i begreppet mänskliga fri- och rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
  4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i arbetet för jämställdhet i högre grad verka för och lyfta upp sambandet mellan att skapa grundläggande förutsättningar för kvinnor och deras möjlighet till utveckling och tillkännager detta för regeringen.
  5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i arbetet för jämställdhet ge högre prioritet åt satsningar för att bekämpa könsrelaterat och hedersrelaterat våld samt människohandel och tillkännager detta för regeringen.
  6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i arbetet för flickors rättigheter i högre grad bör stödja insatser för att minska antalet flickaborter och tillkännager detta för regeringen.
  7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i högre grad uppmärksamma och verka för barns rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
  8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att visa tydligt stöd för utsatta minoriteter och tillkännager detta för regeringen.
  9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att särskilt beakta bistånd och stöd till minoriteter och tillkännager detta för regeringen.
  23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana regeringen att med anledning av resolution 2091 erkänna Islamiska statens terrorkampanj i Irak och Syrien som folkmord och tillkännager detta för regeringen.
  24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana regeringen att erkänna folkmordet på Isaaq i nuvarande Somaliland och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:484 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördöma de statssanktionerade massövergreppen mot uigurer, falungonganhängare och kristna och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en oberoende internationell granskning av Kinas övergrepp mot minoriteter och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sanktioner mot de ansvariga för de övergrepp som sker mot uigurer,

falungonganhängare, kristna och andra minoriteter och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:491 av Ingemar Kihlström (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige genom sitt arbete inom FN samt i internationella kontakter mer aktivt bör arbeta för att motverka förföljelsen av kristna minoriteter och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:495 av Rasmus Giertz m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa de uppmaningar till våldsanvändning gentemot kristna som förekommer runt om i Nordkorea och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt bör visa sitt stöd för kristna i Pakistan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för FN och EU verka för fortsatt skarp kritik mot Nordkoreas hårda hädelselagar samt våldet mot kristna och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt bör visa sitt stöd för utsatta kristna i Nigeria och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för FN och EU verka för att de kristnas säkerhet i Nordkorea garanteras och våldsamheterna upphör och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att uppmärksamma situationen för kristna och andra religionsutövare i Nordkorea och därmed bidra till att sätta religionsfrihet i landet på det internationella samfundets agenda och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt bör visa sitt stöd för utsatta kristna i Indonesien och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för FN och EU verka för att grundläggande mänskliga fri- och rättigheter garanteras för kristna och andra minoriteter i Indonesien och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta initiativ till att främja kvinnors och flickors rättigheter globalt och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta avstånd från totalitära staters kvinnoförtryck och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om islamistiska diktaturers kvinnoförtryck och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att med tillgängliga diplomatiska medel uppmärksamma och verka för kvinnors och flickors rätt till utbildning och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att med tillgängliga diplomatiska medel motverka och uppmärksamma könsstympling och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:504 av Anna Starbrink (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för sina kontakter utomlands, inte minst med Uganda, ska stärka arbetet för hbtqi-personers rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:667 av Anna Vikström och Mathias Tegnér (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att få till stånd en lagstiftning om ekocid och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:671 av Mathias Tegnér (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör markera avsaknaden av respekt för de mänskliga rättigheterna gentemot företrädare för Eritrea och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU utarbetar en strategi för att stimulera och stödja en demokratisk utveckling i Eritrea och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:732 av Mikael Oscarsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en FN-resolution om staters skyldighet att skydda religiösa minoriteter och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:909 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör undersöka möjligheten att internationellt ta initiativ till att komplettera Romstadgan om ekocid (storskalig miljöförstöring) som internationellt brott möjligt att åtala vid Internationella brottmålsdomstolen i Haag och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:964 av Per Bolund m.fl. (MP):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett FN-sändebud för civilsamhället för att möjliggöra större deltagande av representanter för civilsamhället och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera hbtqi-rättigheter i utrikespolitiken och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör vara en prioritering inom utrikespolitiken att lyfta värdet av att stärka det fria ordet och att journalistiken är avgörande för att demokratin ska utvecklas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom FN och EU driva på för att stärka det juridiska ramverket så att det blir ett kraftfullt verktyg för att förhindra ekocid genom att inkludera det i Romstadgan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:989 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen bör verka för att FN antar ett bindande fördrag kring företags agerande och ansvar att respektera de mänskliga rättigheterna och att EU får ett förhandlingsmandat i denna process, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP):

112. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör undersöka möjligheten för att internationellt ta initiativ till att komplettera Romstadgan om ekocid (storskalig miljöförstöring) som internationellt brott möjligt att åtala vid Internationella brottmålsdomstolen i Haag och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1014 av Aylin Nouri (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att beteckna Kinas behandling av den uiguriska befolkningen som ett folkmord och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för FN-samarbetet bör verka för framtagandet av en FN-resolution som utreder Kinas brott mot mänskligheten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, som medlemsland i EU och inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, bör verka för kraftfull handling i syfte att

stoppa Kinas pågående människorättskränkningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1057 av Lawen Redar m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få Selahattin Demirtas frisläppt i enlighet med Europadomstolen för mänskliga rättigheters krav och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1072 av Anna Wallentheim och Daniel Vencu Velasquez Castro (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara en stark röst för och försvara hbtq-plus-rättigheter i samtliga FN-organ och andra mellanstatliga internationella organ och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att FN upprättar en internationell konvention om avskaffande av all diskriminering på grund av sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hbtq-plus-personers rättigheter i världen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1388 av Mathias Bengtsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna den framtvingade hungersnöden i Ukraina 1932–1933, holodomor, som folkmord och ett avskryvt brott mot det ukrainska folket och mot mänskligheten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utse en minnesdag för att hedra dem som dog till följd av den framtvingade hungersnöden, dem som överlevde tragedin och de drabbade efterlevande och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska uppmana länderna i före detta Sovjetunionen att ge full tillgång till arkiven om holodomor i Ukraina 1932–1933 för en omfattande undersökning för att avslöja och grundligt undersöka alla orsaker och följder och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2207 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i bilaterala samtal med representanter för Kina bör lyfta kränkningarna av mänskliga rättigheter i Tibet i enlighet med vad som anförs i motionen och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att lyfta problematiken kring Kinas ”internatskolor” och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2450 av Emma Berginger m.fl. (MP):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samarbeta inom EU och med andra stora demokratier för att kunna sätta gemensam press på de sociala mediejättarna så att de inte tillåter att desinformation sprids på deras plattformar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2458 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att kunna åtala länder, ledare och personer som bryter mot internationell rätt genom att med berätt mod ha orsakat miljökada i katastrofal skala enligt brottsrubriceringen ekocid och ställa dem inför rätta enligt internationell rätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2466 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av stöd till ryska prodemokratiska aktörer och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt ska fördöma de övergrepp och tvångsinterneringar av uigurer som begås av den kinesiska regimen, i Europaparlamentet kräva en oberoende internationell granskning som prövar Kinas övergrepp mot uigurer och andra minoriteter utifrån bl.a. gällande folkrätt och FN-rapporten om människorättsbrott mot uigurer samt driva att EU inför sanktioner mot ansvariga för övergreppen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla och förtydliga utlandsmyndigheternas uppdrag att jobba med jämställdhet och hbtqi och aktivt stötta civilsamhällets aktörer i hela bredden av sitt uppdrag men särskilt rörande rätten till politiskt inflytande och beslutsfattande, ekonomisk egenmakt, SRHR, frihet från våld och rätt till fred och säkerhet och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i FN ska driva att FN under kommande år behöver intensifiera dialogen kring och följa upp arbetet med upprätthållandet av mänskliga fri- och rättigheter såsom definierat i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och tillkännager detta för regeringen.

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva att Navalnyj, Kara-Murza, Jasjin och andra politiska fångar i Ryssland omedelbart ska släppas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva att dr Gubad Ibadoghlu som tillfångatagits som politisk aktivist i Azerbajdzjan släpps fri, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2552 av Magnus Manhammar m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör undersöka möjligheten att internationellt ta initiativ till att komplettera Romstadgan om ekocid (storskalig miljöförstöring) som internationellt brott möjligt att åtala vid Internationella brottmålsdomstolen i Haag och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2643 av Alexander Christiansson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja förföljda kristna och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

113. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett ekocidbrott och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2699 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige fortsättningsvis bör föra en aktiv urfolkspolitik inom det internationella området och ta ansvar för urfolks rättigheter till självbestämmande, mark och land, däribland bevarandet av traditionell kunskap och biologisk mångfald, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja och skydda MR-försvarare, aktivister, kulturarbetare och journalister samt klimat- och kvinnorättsaktivister och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka mekanismer för skydd av mänskliga rättigheter inom partnerländer samt stödja institutioner för mänskliga rättigheter i utvecklingsländer och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra ett system för att i akuta situationer bidra till snabb evakuering av journalister och andra röstbärare och tillkännager detta för regeringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gå före i frågan om ett globalt bindande regelverk för företags ansvar gällande miljö och mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
5. Motioner som bereds förenklat		
2023/24:54	Björn Söder (SD)	1
2023/24:195	Magnus Jacobsson (KD)	
2023/24:313	Camilla Mårtensen (L)	
2023/24:476	Markus Wiechel m.fl. (SD)	1–9 och 23
2023/24:484	Markus Wiechel m.fl. (SD)	9–11
2023/24:491	Ingemar Kihlström (KD)	
2023/24:495	Rasmus Giertz m.fl. (SD)	3–10, 14–16, 19 och 20
2023/24:504	Anna Starbrink (L)	1
2023/24:671	Mathias Tegnér (S)	1 och 2
2023/24:732	Mikael Oscarsson (KD)	1
2023/24:909	Rebecka Le Moine m.fl. (MP)	1
2023/24:989	Lorena Delgado Varas m.fl. (V)	7
2023/24:1014	Aylin Nouri (S)	1–3
2023/24:1072	Anna Wallentheim och Daniel Velasquez Castro (båda S)	Vencu1, 2 och 4
2023/24:1388	Mathias Bengtsson (KD)	1–3
2023/24:2207	Maria Stockhaus m.fl. (M)	1 och 2
2023/24:2466	Kerstin Lundgren m.fl. (C)	10, 28, 40 och 42
2023/24:2552	Magnus Manhammar m.fl. (S)	
2023/24:2643	Alexander Christiansson (SD)	
2023/24:2699	Janine Alm Ericson m.fl. (MP)	13–16 och 24